

خطر فروپاشی اقتصادی

افغانستان این روزها به گفته کارشناسان و سازمان ملل با خطر فروپاشی کامل اقتصادی روبه‌رو است. طالبان برای افزایش ارزش پول ملی، کاهش تورم، تامین بودجه ادارات دولتی، مبارزه با کرونا، مبارزه با قحطی، مبارزه با گرسنگی، تامین کالاهای عمومی و همزمان مقابله با چالش‌های نظامی و امنیتی، نیازمند منابع گسترده مالی است. «یورونیوز» در این باره در گزارشی می‌نویسد «افغانستان یکی از فقیرترین کشورهای دنیاست. پس از سقوط طالبان در سال ۲۰۰۱، کمک‌های فراوان خارجی برای بازسازی به این کشور اهدا شد اما به دلیل فساد شدید مالی دولت‌مدران، بسیاری از این کمک‌ها در جای درستی هزینه نشد. تنها در سال ۲۰۲۰ کمک‌های جامعه جهانی ۴۰ درصد تولید ناخالص داخلی افغانستان را تشکیل می‌داد. حالا با به قدرت رسیدن مجدد طالبان، بخش اعظمی از این کمک‌ها به حالت تعلیق درآمده‌اند. طالبان به بخش مهمی از پول بانک مرکزی افغانستان دسترسی ندارند چرا که پول‌ها در خارج از افغانستان ذخیره شده‌اند.کاخ سفید پیشاپیش اعلام کرده است که دسترسی طالبان به اموال و املاک دولت افغانستان در آمریکا را به حالت تعلیق درخواهد آورد. به همین دلیل معلوم نیست طالبان در قدرت، چگونه خواهند توانست بودجه لازم برای اداره مملکت را تامین کنند سازمان ملل می‌گوید درآمد سالانه طالبان که بخش اعظمی از آن طریق قاچاق مواد مخدر و جرم و جنایت به‌دست می‌آید بین ۳۰۰ تا یک میلیارد دلار در سال است. درآمدی که در مقابل هزینه‌های واقعی دولت افغانستان به مثابه قطره و دریا خواهد بود. بی‌دلیل نیست که سازمان ملل پیش‌بینی کرده تا هفته و ماه‌های آینده شاهد یک فاجعه انسانی در افغانستان خواهیم بود.»

سرویس خارجی کیهان

خطر فروپاشی اقتصادی و احیای داعش

چالش این روزهای گروه طالبان

«ویترز»: بیش از ۱۰ میلیارد دلار دارایی‌های بانک مرکزی افغانستان خارج از این کشور است که برای غرب به منزله اهرم فشاری بر طالبان محسوب می‌شود.
رئیس کمیسیون اروپا: ما طالبان را به رسمیت نمی‌شناسیم، اما باید از فروپاشی قریب‌الوقوع اقتصادی و اجتماعی که افغانستان با آن مواجه است، جلوگیری کنیم.
طالبان استفاده از ارزهای رایج خارجی را در افغانستان ممنوع اعلام کرده اقدامی که به گفته برخی کارشناسان می‌تواند وضعیت بحرانی اقتصادی در کشور را بدتر کند.

بوده‌اند. علی‌رغم اینکه رهبری طالبان علناً حضور گروه‌های تروریستی فراملی را در این کشور رد می‌کند، گزارش اخیر سازمان ملل نشان می‌دهد که حدود ۱۰ هزار جنگجوی خارجی در افغانستان وجود دارد که بیش‌تر از اعضای القاعده، حزب اسلامی ترکستان (TIP)، کنیتاب امام البخاری (KIB)، کنیتاب التوحید و جهاد (KTI)، اتحادیه جهاد اسلامی (IJU) و جماعت انصارالله (IA) هستند. اکنون که طالبان به پیروزی مورد انتظار خود دست یافته و قدرت را به دست دارد، داعش خوارسان در تلاش است تا صندلی خالی جهادی را برای شکار مهاجران آسیای میانه که بدون هدف خصمانه در افغانستان پس از آمریکا باقی مانده‌اند را تصاحب کند. گروه‌های جهادی ازبک، اوغوز می‌گوید که «شاخه خوارسان داعش که به دلیل حملات نظامیان آمریکایی و افغان به شدت ضعیف شده و شمار جنگجویان آن از مرز ۶۰۰۰ نفر به حدود ۲۰۰۰ نفر کاهش یافته است، اکنون فرصت‌های زیادی برای ظهور مجدد دارد.» «مایکل پرچمت»، مقام پیشین اطلاعاتی آمریکا و تحلیلگر انستیتو «هدسن» نیز نسبت به ارتباط طالبان با شبکه حقانی هشدار داده است. «سراج‌الدین حقانی» رئیس گروه حقانی که از سوی طالبان به عنوان وزیر کشور انتخاب شده است گفته می‌شود طی سال‌های گذشته همکاری‌های گسترده‌ای با گروه القاعده داشته است و معلوم نیست چگونه یک تروریست می‌خواهد با تروریسم در افغانستان مبارزه کند. دست‌کم ۵ عضو دولت طالبان از فرماندهان مهم شبکه حقانی هستند. اما طالبان می‌گوید شبکه حقانی بخشی از امارت اسلامی هستند «وام و تسلیحات جداگانه‌ای ندارند.»

طالبان پیش از این مدعی شده بود که داعش در افغانستان جایگاهی ندارد اما طی سه ماه گذشته شاخه خوارسان داعش مستقر در افغانستان با حملات تروریستی در مناطق مختلف این کشور صدها نفر را به خاک و خون کشیده است.
نشریه «دیپلماسی مدرن» نیز در تحلیلی به بررسی رقابت‌های گروه‌های تروریستی در افغانستان همزمان با قدرت‌گیری طالبان در آن پرداخته و نوشته است: «دیپلماسی عملگرانه طالبان و خروج تدریجی از ایدئولوژی افراطی، جهادگران آسیای مرکزی را از طالبان دور کرده و دشمن سرسخت آن، داعش خوارسان را

دلیل وضع تحریم با کمبود پول نقد مواجه است و در حال حاضر برای پرداخت حقوق کارکنان این کشور پول نقد موجود نیست... هر چند دولت در افغانستان تغییر کرده، اما کارکنانی که در بخش‌های مختلف از جمله بهداشت، آموزش و پرورش و خدمات آب و برق تغییر نکرده‌اند و حقوق این افراد پرداخت نشده است.» «مایر» این راه گفته که «سازمان‌های بشردوستانه نمی‌توانند تمامی مشکلات افغانستان را حل کنند، اما می‌توان بدون به رسمیت شناختن طالبان، پول نقد را برای پرداخت حقوق کارمندان به این کشور منتقل کرد.» بر اساس گزارش آسوشیتدپرس کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با دریافت مجوز از آمریکا و هماهنگی با طالبان در حال انتقال دلار به افغانستان است تا حقوق کارمندان محلی خود را پرداخت کند. رئیس صلیب سرخ با بیان اینکه اگر خشکسالی بر روی تولید غذا تأثیر گذاشته و فروپاشی اقتصادی ادامه یابد، افغانستان به سمت بحران انسانی حرکت خواهد کرد.

برای جلوگیری از فروپاشی اقتصادی افغانستان ماه گذشته اتحادیه اروپا یک بسته بشردوستانه به ارزش یک میلیارد یورو برای مردم افغانستان و کشورهای همسایه از جمله ۳۰۰ میلیون یورو کمک بشردوستانه را اعلام کرد. «روسلا فون درلین» رئیس کمیسیون اروپا جمعه گذشته در سخنرانی در سیزدهمین نشست آسیا و اروپا (ASEM) در همین زمینه گفت: «اتحادیه اروپا رژیم جدید (افغانستان) را که از طریق خشونت تحمیل شده است به رسمیت نمی‌شناسد، اما ما باید از فروپاشی قریب‌الوقوع اقتصادی و اجتماعی که این کشور با آن مواجه است، جلوگیری کنیم. ما باید در کنار مردم افغانستان باشیم و به همین دلیل است که ماه گذشته بسته یک میلیارد

«وال استریت ژورنال»: در حال حاضر، ۹۵ درصد افغان‌ها غذای کافی برای خوردن ندارند و برای برخی از خانواده‌های ناتوان، وضعیت به حدی وخیم شده است که آنها مجبور شده‌اند برای تسویه بدهی‌های خود، فرزندانشان را (به طلبکاران) تقدیم کنند.

در همین راستا «فاران پالیسی» در گزارشی ضمن اذعان به بروز شکاف بین طالبان، از تلاش سازمان اطلاعات پاکستان برای متحد کردن گروه‌های ناراضی طالبان خبر داده است. این رسانه در گزارشی مدعی شده نشانه‌هایی از اتحاد برخی گروه‌های کوچک‌تر و ناراضی طالبان توسط سازمان اطلاعات پاکستان دیده می‌شود. به نوشته فارن پالیسی، اتحادی که طالبان را در افغانستان به پیروزی رساند، تحت فشار اختلافات داخلی در حال از هم پاشیدن است که می‌تواند بقای این گروه را تهدید کند. در گزارش فارن پالیسی آمده است: «رهبر سیاسی طالبان یعنی عبدالغنی برادر که این‌گونه را ملا محمد عمر بنیان‌گذاری کرده و پایگاه قدرتش در قندهار است با سراج‌الدین حقانی که ریاست شبکه وابسته به حقانی و نزدیک به القاعده را بر عهده دارد، به اختلافات ریشه‌ای برخورده است. به گفته برخی منابع امنیتی، در حالی که برخی اعضا و گروه‌های طالبان برای دسترسی به قدرت با یکدیگر رقابت و جنگ دارند، شاخه‌های محلی داعش در حال جذب نیروهای نامید از جهت گیری سیاسی طالبان است.» به نوشته این نشریه، «در بچبوجه برخی اختلافات داخلی طالبان و تلاش داعش برای عضوگیری از آنان، نشانه‌هایی از تلاش برای اتحاد گروه‌های کوچک‌تر توسط سازمان اطلاعات پاکستان دیده می‌شود و عناصر ناراضی و حین از افراطی‌ترین جناح‌های کنونی را جذب می‌کند.»

امور دیگری شده است. باوجود وعده و وعیدها، تنها یک سوم منابع مالی کمک‌ها تامین شده است. از قرار معلوم همان کشورهای غربی که عملاً اجازه بازگشت طالبان به قدرت را دادند، حالا با پس کشیده‌اند و ترجیح می‌دهند از دور نظاره‌گر فروپاشی اقتصاد این کشور باشند.»

طالبان ابزارهای زیادی برای مهار بحران اقتصادی در دست ندارد بر اساس گزارش‌های این گروه استفاده از ارزهای رایج خارجی را در افغانستان ممنوع اعلام کرده و اقدامی که به گفته برخی کارشناسان می‌تواند وضعیت بحرانی اقتصادی در کشور را بدتر کند. در اطلاعیه طالبان به عنوان اطلاعیه «مارت اسلامی افغانستان» که «ذبیح‌الله مجاهد»، سخنگوی این گروه آن را منتشر کرده، در همین زمینه آمده است: «مارت اسلامی به همه هموطنان، دکانداران، تاجران، کسبه‌کاران و عامه مردم اطلاع می‌دهد که پس از این هر گونه داد و ستد را با پول افغانی انجام دهند و از به‌کار بردن ارز خارجی خودداری نمایند.» بر اساس گزارش «صندوق بین‌المللی پول» با کاهش ذخایر بانکی، اگر طالبان نتواند «رز نقدی» وارد بازار کند ممکن است که بانک‌های این کشور مجبور شوند در‌های خود را ببندنداین صندوق در گزارش دیگری هشدار داد که بحران اقتصادی باعث افزایش بحران پناهندگان می‌شود که کشورهای همسایه، ترکیه و اروپا را تحت تأثیر قرار خواهد داد. همزمان افغانستان با بحران خشکسالی هم روبه‌رو بوده که بر کشت و زرع اثر بسیار منفی گذاشته است. برنامه جهانی غذا هشدار داده که میلیون‌ها کودک و خانواده افغان در معرض قحطی و مرگ بر اثر گرسنگی هستند. بر اساس گزارش تکان دهنده «فرانس

پرس» مردم در برخی اردوگاه‌ها و روستاهایی که که آوارگان را در خود جای داده‌اند مجبور شده‌اند دختران جوان خود را به مبالغی از ۵۰۰ تا ۴ هزار دلار بفروشند. بر اساس این گزارش «پناهندگان اردوگاه‌ها و روستاها از زمان خشکسالی در سال ۲۰۱۸ به این سو ده‌ها مورد از فروش دختران از سوی خانواده‌های در تنگنا قرار گرفته را گزارش کردند و این میزان پس از خشکسالی‌های سال جاری در میان آوارگان افزایش چشمگیری داشته است.»

بحران اقتصادی و ناتوانی طالبان در مدیریت بحران بهترین فرصت برای گروه‌های تروریستی مثل داعش برای سربازگیری و جذب نیرو است. جغرافیای افغانستان همراه با یک دولت ورشکسته طی سال‌های اخیر کاملاً این شرایط را برای گروه‌های تروریستی مثل داعش و القاعده فراهم کرده است. طالبان تعهد داده است که خاک افغانستان پایگاه هیچ گروه تروریستی نشود. این گروه مجبور است برای شناسایی از سوی جامعه جهانی داعش و القاعده مبارزه کند. اما دولت نوبای طالبان اولاً توان و منابع این کار را ندارد ثانیاً بسیاری از نیروهای میدانی داعش و القاعده طی سال‌های اخیر جذب طالبان شده‌اند و در صورت اعلام جنگ طالبان با داعش یا القاعده در افغانستان ممکن است شکاف داخلی در طالبان تشدید شده و جناح‌های ناراضی از طالبان جدا شده و با پیوستن به القاعده و همچنین شاخه «خوارسان» داعش، زمینه تقویت تروریسم در افغانستان بیش از پیش فراهم شود. «نتونی گوردوسمن»، پژوهشگر در مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی در «پاوستگنت دن سی» در

طالبان پیش از این مدعی شده بود که داعش در افغانستان جایگاهی ندارد اما طی سه ماه گذشته شاخه خوارسان داعش در مناطق مختلف افغانستان صدها نفر را به خاک و خون کشیده است.

«یورونیوز»: علاوه بر نگرانی‌ها در مورد منابع غذایی، کارمندان دولت ماه‌هاست که حقوق نگرفته‌اند و پول ملی نیز ارزش خود را از دست داده است.
«وال استریت ژورنال»: تقریباً کل جمعیت ۴۰ میلیون نفری افغانستان ممکن است در ماه‌های آینده به زیر خط فقر بروند.

بهبود وضعیت زندگی در این کشور شده است. در گزارش سازمان ملل آمده است: «در صورتی که به درخواست‌ها برای کمک به مقابله با بحران‌های سیاسی و اقتصادی در افغانستان پاسخ داده نشود تا ۹۷ درصد از افغانستانی‌ها بسا خطر رفتن به زیر خط فقر مواجه هستند.» در این گزارش آمده است که «احتمال دارد که تولید واقعی ناخالص داخلی در افغانستان تا ۱۳٫۲ درصد کاهش یابد که همین موضوع درصد فقر در این کشور را تا ۲۵ درصد افزایش خواهد داد.» سازمان ملل متحد تقاضای کمک تقریباً ۲۰۰ میلیون دلار برای بیشتر تر برای کمک‌های نجات‌بخش در افغانستان کرده است ازانس توسعه ملل متحد نیز می‌گوید «افغانستان در آستانه «فقر همه‌گیر» قرار دارد و این خطر می‌تواند به یک واقعیت تبدیل شود مگر اینکه تلاشی فوری برای تقویت این کشور و اقتصاد آنها صورت پذیرد. «وال استریت ژورنال» هم در گزارشی دیگر از قول برنامه جهانی غذای سازمان ملل نوشته «تقریباً کل جمعیت ۴۰ میلیون نفری افغانستان ممکن است در ماه‌های آینده به زیر خط فقر بروند» «پیتر مایر»، رئیس گزارش تکان‌دهنده «در حال حاضر، ۹۵ درصد افغان‌ها غذای کافی برای خوردن ندارند و برای برخی از خانواده‌های ناتوان، وضعیت به حدی وخیم شده است که آنها مجبور شده‌اند برای تسویه بدهی‌های خود، فرزندانشان را (به طلبکاران) تقدیم کنند.» «پیتر مایر»، رئیس کمیته بین‌المللی صلیب سرخ درباره اوضاع اقتصادی افغانستان گفته: «افغانستان به